

кий облік. – 2001. – № 21. 3. Постанова Кабінету Міністрів України “Про вдосконалення механізму надання соціальної допомоги” № 1146 від 17.08.02 р. // Праця і зарплата. – 2002. – № 37. 4. Що необхідно знати про державну соціальну допомогу: Навчально-методичні матеріали “Бібліотека сільського розвитку”. – К.: Інститут сільського розвитку, 2005. – 47 с. 5. Матеріали міжнародного науково-практичного семінару “Удосконалення системи соціальної допомоги та надання пільг в Україні” / Міністерство праці та соціальної політики України, Науково-дослідний інститут соціально-трудова відносин. Проект Світового банку “Удосконалення системи соціальної допомоги”. – К., 24-25 листопада 2005. – 128 с. 6. Скуратівський В., Палій М. Основи соціальної політики: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 287 с. 7. Синус С., Бурак В. Право соціального забезпечення України: Навчальний посібник. – К.: Знання, КОО, 2003. – 306 с. 8. Візницька В., Афін О., Другов Л. Пенсійна реформа – крок до реальної демократії // Соціальний захист. – 2004. – №7. – С. 8-9. 9. Дяченко В.М. Система соціальної допомоги на шляху перетворень // Соціальний захист. – 2003. – № 10. – С. 12-15. 10. Кошелев Г., Крютченко В. Пільги в країнах ЄС і система соціального забезпечення у США // Соціальний захист. – 2005. – № 5. – С. 41-44. 11. Мельник О. Реформування пенсійного забезпечення в Україні // Фінанси України. – 2002. – № 4. – С. 32-39. 12. Найман Б. Щодо реформи соціальної політики в програмі реформ // Соціальна політика і соціальна робота. – 1997. – 1(2). – С. 38-40. 13. Папієв М. Найголовніше завдання – забезпечити зростання добробуту людини // Соціальний захист. – 2004. – № 2. – С. 2-6. 14. Сандлер Д. Пенсійне реформування в сучасному світі // Соціальний захист. – 2005. – № 8. – С. 16-20. 15. Степанюк В. Соціальний захист держслужбовців: економічно-правові аспекти // Соціальний захист. – № 6. – 2005. – С. 47- 48.

В. Лісовський

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В останні десятиліття у багатьох країнах спостерігається активізація регіоналізації економічних та соціальних процесів. Все більшою мірою функції регулювання цих процесів переходять від центральних рівнів державної влади до територіальних. Увага до

регіональних аспектів економічного розвитку привела до виникнення особливого напрямку у внутрішній економічній політиці держав, а саме – регіональної політики. Внаслідок цього значно зріс інтерес до теоретичних досліджень в галузі регіонального розвитку та розміщення виробництва. Виявлення причин виникнення та особливостей регіональних проблем, вироблення макроекономічного підходу до них, тобто ефективної стратегії регіонального розвитку – це те, що лежить в основі формування теорії регіонального розвитку. Сучасна українська та зарубіжна економічна література узагальнює чималий досвід теоретико-концептуальних і прикладних досліджень явища територіальної організації суспільства. Переважна частина наукових надбань присвячена дослідженню процесів територіального комплексотворення, економічного районування, розвитку і функціонуванню територіально-виробничих комплексів, проблемам регулювання територіального розвитку і регіонального планування в окремих країнах і регіонах. Разом з тим ще до недавнього часу вітчизняна теорія відкидала думку розглядати проблему економічного відтворення на рівні регіону як повноцінної економічної системи ринкового типу, критично ставилася до децентралізації як об'єктивного процесу та закономірного явища, ігнорувала світові ринкові тенденції у галузі регіоналістики [1]. Стрімкі зміни у загальній структурі економіки, розвиток наукомістких виробництв і криза старих галузей промисловості, відомі під назвою “розколу кон'юнктури”, відображаються на регіональних пропорціях та шансах окремих регіонів. Регіони з більш сприятливою кон'юнктурою привабливіші для реалізації престижних замовлень і проектів, для іноземного інвестування та розвитку підприємництва. В цих умовах гостро постає питання про підвищення ролі управління розвитком господарської території. Тому підвищений інтерес до регіональної проблематики є однією з суттєвих ознак українського сьогодення. Усвідомлення необхідності проведення обґрунтованої регіональної політики в Україні зумовлене посиленням соціально-економічної диференціації розвитку регіонів, що не тільки ускладнює здійснення реформ, а й може призвести до соціальних конфліктів та ставить під загрозу існування суверенної держави і її цілісності. У класичному розумінні регіональна політика – це система дій і гарантій, спрямованих на реалізацію державних інтересів у регіонах та забезпечення місцевих інтересів самих регіонів на основі досягнення балансу і ефективної взаємодії між ними. Тобто регіональна політика спрямована на розробку та реалізацію такої моделі взаємовідносин держави з регіонами й управління ними, яка б сприяла формуванню оптимальної високоефективної структури еко-

номіки регіонів та забезпечувала їх комплексний розвиток на основі природно-ресурсного, виробничо-економічного, науково-технічного та людського потенціалу, наявної інфраструктури, історико-культурних надбань [2]. Українська регіоналістика сьогодні тільки починає своє становлення, тому потребує глибокого наукового обґрунтування. В основу методології та теорії дослідження територіальної організації економіки повинні бути покладені актуальні досягнення зарубіжних та вітчизняних вчених, практичні нароби та досвід регулювання регіонального господарства країн світу. Тобто підґрунтям формування регіональної політики України повинен стати глибокий аналіз теоретичних і практичних робіт та досягнень у сфері регіонального розвитку і політики в розвинених країнах. Українська регіональна політика повинна базуватись на теоретичних дослідженнях та врахуванні існуючої в країні ситуації.

Останнім часом часто вживаються терміни “регіон”, “регіональна політика”, “регіональний розвиток”, “регіональні пріоритети” тощо. У більшості сучасних наукових праць європейських учених вони охоплені макрокатегорією *регіоналістика*, яка останнім часом набуває ознак науки у класичному її розумінні. На жаль, сучасного розуміння зазначених вище термінів не існує ані у вітчизняних політиків, які найчастіше спекулюють ними, ані у більшості вчених, навіть спеціалістів з питань місцевого самоврядування – як найближчої до регіоналістики категорії. Попри вживання названих вище термінів у законодавстві України, аналіз нормативної бази свідчить, що їх розуміння неповне і позбавлене теоретичної основи.

Першим зовнішнім підтвердженням цього висновку є кількість загальних нормативних документів, які так чи інакше стосуються питань регіонального розвитку.

Цих документів три: Постанова КМУ від 29 квітня 2002 року № 587, яка затверджує Програму розвитку єврорегіонів, Указ Президента України “Про Положення про Національну Раду з узгодження діяльності загальнодержавних і регіональних органів та місцевого самоврядування” № 50/2001 від 25 січня 2001 року та Указ Президента України “Про Концепцію державної регіональної політики” № 341/2001 від 25 травня 2001 року. Навіть із назв цих документів можна зробити висновок про те, що система їх прийняття відсутня, вони регулюють лише окремі питання і проблеми регіональної політики України. До окремої категорії нормативних документів, які стосуються регіональної політики України, належать закони, які визначають спеціальні економічні зони (близько 30), території пріоритетного розвитку (близько 15 нормативних актів) та депресивні території (у різні часи – близько 25 нор-

мативних актів). Найголовнішим і найзмістовнішим є Указ Президента України “Про Концепцію державної регіональної політики”, яким визначається загальне бачення розвитку регіонів України, але, на жаль, і цей документ не позбавлений значних недоліків, серед яких, зокрема:

- відсутність визначення категорій “регіон”, “регіональна політика” та цілі такої політики для України;
- відсутність “ув’язки” статусу різних видів територій;
- відсутність чітких, уніфікованих правил регулювання діяльності різних регіонів України;
- відсутність єдиної концепції регіонального розвитку.

Невизначеність названих елементів у законодавстві України робить її регіональну політику неповною і такою, що не відповідає сучасним європейським вимогам територіального розвитку держави.

Відсутність державної регіональної політики також ускладнюється фактичною відсутністю ґрунтовних аналітичних і наукових досліджень на цю тему, що, у свою чергу, зумовлено відсутністю політичного замовлення з боку сьогоденних основних гравців політикуму.

Подальше нехтування необхідністю вироблення та реалізації регіональної політики в Україні може призвести до відповідних негативних наслідків, головним чином таких, як:

1. Розвиток “різновекторності” внутрішньої орієнтації регіонів і з часом розвиток відцентрових тенденцій.
2. Посилення економічних, соціальних та етнічно-національних суперечностей між регіонами та відповідним населенням.
3. Спекулювання міжконфесійними питаннями на регіональному та центральному рівнях.
4. Ескалація проблем етнічно-національної та політичної автономії Автономної Республіки Крим.
5. Невідповідність регіональної політики (у будь-якому її вигляді) європейським вимогам [3].

Світовий досвід свідчить: до негативних наслідків призводить як жорстко централізована модель територіального устрою й управління, так і її автократичний варіант. У першому випадку гальмується повноцінний розвиток місцевого господарства, нерозв’язаними залишаються соціальні проблеми регіонів, що набувають кризового характеру. В другому випадку дуже швидко зміцнюються відцентрові федералістські тенденції, що в кінцевому підсумку призводить до руйнування загальнонаціональної системи господарства, утворення вузькорегіональних ринків автократичного типу [4].

У практиці країн Заходу в останній третині ХХ століття апробовані неоліберальна та неокейнсіанська моделі розвитку регіонів. Суть

неоліберальної моделі полягає у прагненні до максимального захисту ринків та регламентованого координування економічної діяльності. Неоліберальна модель базується на такому постулаті: вільний нерегульований ринок природно веде до ліквідації нерівностей між регіонами, і тому непотрібно обмежувати стихійну дію ринкових сил. Неокейнсіанська модель регіонального розвитку базується на принципі стимулювання інвестицій і притоку приватного капіталу в малорозвинуті регіони. Зазначені моделі регіонального розвитку вказують на обмеження функцій держави і розширення самостійності регіонів у прийнятті рішень [5].

Типологічно регіональну політику можна ранжирувати від суто імперативної до суто інформативної. Це два крайніх полюси досить широкого спектру, дуже схожого на спектр можливих типів загальноекономічної політики. Те, до якої його частини належить регіональна політика конкретної держави, залежить від характеру і міри втручання державних органів до ринкових умов і безпосередньо господарської діяльності, а також від того, наскільки таке втручання вичерпує їх компетенцію.

У західних країнах регіональна політика не є імперативною. Вона не займається прямим регулюванням розвитку місць виробництва і націлена, головним чином, на підтримання дієздатної конкуренції. Її вплив на розміщення виробництва та об'єктів соціальної сфери є чітко обмеженим рамками ринкового устрою, який в принципі не допускає адміністративних обмежень автономії господарських суб'єктів у прийнятті економічних рішень.

Поряд із поширенням економічної інформації та консультативною діяльністю, інструментарій регіональної політики охоплює заходи по стимулюванню підприємництва в конкретних регіонах, які дозволяють створювати преференції для господарської діяльності в одних місцях і – навпаки – стримувати її розвиток в інших. Ці заходи можуть включати територіально прив'язані преференції в інвестуванні та податках, у видачі державних замовлень і кредитів, а також цільове стимулювання державою регіональної інфраструктури і ринку робочої сили. Особливе місце займає розвиток соціальної інфраструктури, яка взагалі відіграє ключову роль у системі цілей регіональної політики.

Аналіз регіонального розвитку регіонів у розвинених країнах свідчить про суттєву різницю між їх регіонами, що залежить від багатьох факторів. Причому ця різниця не тільки не зменшується, а подекуди зростає.

Світовий досвід доводить, що держава навіть за умов панування приватної власності і розвинутого ринкового сектора залишає за собою важелі управління життєво важливими галузями господарства

(енергетика, магістральні комунікації тощо), контролюючи суто економічними засобами і ситуацію в ринковому секторі. Водночас прерогативою державного регулювання є регіональні проблеми, що за своєю природою не можуть бути вирішені зусиллями окремих підприємців чи їх угруповань. Наведемо лише деякі приклади із зарубіжного досвіду, передусім країн з ринковою економікою, зважаючи на те, що країни так званого соціалістичного табору намагалися копіювати досвід СРСР, хоч і в даному разі деякі з них виявляли набагато більше зацікавленості у регіональному плануванні, економічному районуванні, ніж СРСР. Регіональні дослідження та територіальне планування були найбільш плідними у Польщі, Чехії, Словаччині, Болгарії, Югославії [6].

Першоосновою регіональних теоретичних досліджень є теорія розміщення, представниками якої є Йоган Тюнен, Макс Вебер, Вільгельм Крісталлер, Август Льош та інші. Так, Й. Тюнен одним із перших звернув увагу на вплив територіального фактору на витрати та прибутки, а це дало підставу з'ясувати значення даного фактору для спеціалізації підприємств (в даному випадку мова йшла про сільськогосподарські підприємства). Він фактично вперше ввів у теорію розміщення загальнонаукові уявлення про “ідеальний об'єкт”, “економічний простір”, його властивості, градієнти цін та рентні платежі, фактори розміщення. Основна увага в теорії надається трьом основним факторам та їх взаємозв'язкам: відстані від господарства до міста (ринку збуту); ціни на різні види сільськогосподарської продукції; земельній ренті. Інтенсифікація процесів концентрації виробництва і капіталу в XX столітті зумовила те, що практичні завдання розміщення промисловості стимулювали теоретичні пошуки. З'явилася робота М. Вебера “Про штандорти промисловості”, де він увів у науковий обіг нове поняття “штандорт”, яке описувало не реальне, а передбачуване оптимальне розміщення виробництва. Значний вклад у розвиток теорії розміщення вніс Р. Крісталлер, який створив та обґрунтував досить чітку концепцію – теорію центральних місць, виявив роль міст і взагалі агломерацій різних рангів у формуванні ієрархічної територіальної структури країни. Поєднати ідеї Вебера та Крісталлера спробував А. Льош у новій концепції “економічного ландшафту”. Американський дослідник У. Ізард заклав фундамент “регіональної науки” на базі традиційної теорії розміщення. Він вважав, що теорія розміщення та просторова економіка самі по собі мало що дають при вирішенні конкретних практичних завдань. Така теорія повинна бути доповнена прикладними методами регіонального аналізу, за допомогою яких можна дати оцінку основним показникам економіки і кожному окремому району системи [7].

Специфічну концепцію регіональної політики з елементами локальної інтеграції висунув Ф. Перру. Вона заснована на визначенні “полосів зростання” та “полосів розвитку”, що формуються на основі динамічних галузей виробництва (машинобудівної, хімічної, електротехнічної промисловості та ін.). На думку Ф. Перру, господарські одиниці, що функціонують у таких галузях, справляють динамічний вплив на навколишнє економічне середовище, тобто підвищують попит на продукцію пасивних галузей (легкої промисловості, сільського і лісового господарства). Такі активні індуктори зростання створюють сприятливе економічне середовище, де виникає ефект агломерації, що спричиняє формування полюсів розвитку. Подібні “полоси розвитку”, що виникають у різних країнах, тяжіють один до одного, а відтак між ними поступово встановлюються економічні зв’язки, тобто виникають зони розвитку. В свою чергу, зони розвитку, що об’єднуються в систему завдяки фізичним та нефізичним комунікаціям, створюють осі розвитку. Зони й осі розвитку схильні до взаємовпливу, що дозволяє створити складну систему взаємовигідних господарських структур, які виходять за межі окремих країн й охоплюють цілі регіони. Зазначимо, що не можна плутати зони розвитку і зони інтеграції. Зони інтеграції утворюються в разі, якщо наявна спільність інтересів і цілей населення.

Слід зауважити, що концепція “полосів зростання” в різних її варіантах склала основу регіональної політики країн Західної Європи. Утворення подібних “полосів” мало на меті активізувати господарську діяльність відсталих та периферійних районів. На думку ряду дослідників, зокрема О. Грицає, Г. Юффе, С. Іллеріса, практичне застосування даної концепції носить штучний характер у тих регіонах, де відсутні матеріальні основи для формування “полосів зростання” [8].

Одним з прикладів успішної реалізації проектів у галузі регіональної політики може служити досвід Швеції щодо перебудови структури економіки північної периферійної провінції Норрботтен. У 50-ті та 60-ті рр. тут інтенсивно розвивалася гірничодобувна промисловість, що призвело до формування непропорційної структури господарства району. З вичерпанням рудних родовищ і вимушеним згортанням виробництва його економічний розвиток опинився у безвиході. Почалися масові звільнення і відплив робочої сили з провінції. У цій ситуації було прийнято національну програму, що мала своєю метою перебудову структури виробництва в регіоні, була розрахована на 20 років і передбачала істотні пільги приватному капіталу, посилений розвиток інноваційних виробництв та інфраструктури. Сьогодні в провінції Норрботтен розміщено заводи по складанню і ремонту пер-

сональних комп'ютерів, які обслуговують не тільки всю Швецію, але й сусідні скандинавські країни. Питома вага обробної промисловості тут сильно зросла. Завдяки створенню доступної інфраструктури і потужного рекреаційного комплексу регіон знову набув привабливості для капіталу і трудових ресурсів. По суті, провінція Норрботтен перестала бути периферією в традиційному розумінні, а економічний простір Швеції – не в останню чергу завдяки розвиненим комунікаціям та інтенсивному обміну – став компактнішим [9].

Певним підсумком зусиллям держави у сфері регіональної політики у перші післявоєнні десятиріччя підбив Міжрегіональний семінар ООН з питань організації і керівництва установами, що займаються плануванням розвитку, який відбувся у жовтні 1972 р. у Києві. В роботі семінару взяли участь представники країн третього світу з Азії, Африки, Латинської Америки, Близького та Далекого Сходу, а також США і деяких європейських країн. Незважаючи на певні труднощі у здійсненні національних планів регіонального розвитку, державна політика у цій галузі була важливим фактором прогресу національних економік.

Постсоціалістичні держави Європи, включаючи безпосередніх сусідів України, впродовж 90-х рр. також накопичили чималий досвід регіонального управління, що є цікавим для України. Практично у всіх центральноєвропейських державах у системі центральних органів влади створені й діють інституції, що безпосередньо опікуються регіональним розвитком: Міністерство місцевого розвитку в Чеській республіці, Міністерство довідки і регіональної політики та Національна рада регіонального розвитку в Угорщині, Національна рада регіонального розвитку в Румунії тощо. У згаданих державах діють також відповідні структури безпосередньо у регіонах, і саме на ці структури покладена значна відповідальність за реалізацію регіональної політики. Так, в Угорщині з 1996 р. функціонують повітові ради розвитку, в Румунії – агентства регіонального розвитку, які об'єднують представників органів місцевого самоврядування, виконавчої влади, громадських організацій, суб'єктів підприємництва. Зазначені та аналогічні структури у інших постсоціалістичних державах координують реалізацію державної регіональної політики безпосередньо у регіонах [10].

В Україні зростає інтерес до проблем регіонального розвитку та реформування регіонального управління, про що свідчить, зокрема, діяльність, спрямована на прийняття Концепції державної регіональної політики та спроба нормативно забезпечити процес утворення та функціонування регіональних агентств розвитку. Свідченням цього є постанови Кабінету Міністрів України "Про утворення Координацій-

ної ради з формування мережі регіональних агентств розвитку” від 30 липня 1999 р. №1394 та “Про затвердження Положення про Координаційну раду з формування мережі регіональних агентств розвитку” від 28 жовтня 1999 р. №1996. Наведені документи однозначно вказують на необхідність утворення в Україні мережі регіональних агентств розвитку. Проблемою, яка ускладнює пошук оптимальної моделі інституційного забезпечення регіонального розвитку, є незавершеність адміністративної реформи та застарілий адміністративно-територіальний поділ держави.

У регіонах України діють такі державні та недержавні інституції, що впливають чи потенційно можуть впливати на регіональний розвиток та регіональне управління і повинні так чи інакше бути представлені у регіональних агентствах розвитку:

- місцеві органи державної виконавчої влади;
- територіальні органи центральних органів виконавчої влади;
- органи місцевого самоврядування;
- окремі суб’єкти підприємництва чи їх структурні підрозділи;
- об’єднання громадян та їх структурні підрозділи, які відповідно до своїх статутів займаються проблемами регіонального розвитку (місцеві відділення Асоціації міст, Спільки лідерів місцевої та регіональної влади України та аналогічні об’єднання громадян з місцевим статусом), а також профспілки.

Факультативними учасниками регіонального управління є:

- адміністрації спеціальних економічних зон (СЕЗ) чи подібних структур;
- національні адміністрації транснаціональних регіонів (євро-регіонів) [11].

Українські економісти вже вказували на необхідність утворення органів управління регіонального субнаціонального рівня. Зокрема В. Симоненко у монографії “Регионы Украины: проблемы развития” зауважує, що необхідний взаємозв’язок між цілями соціально-економічного розвитку, відповідними програмами і організаційно-управлінськими структурами. Автор монографії пропонує, наприклад, створення представництв уряду України у великих економічних районах (регіонах) з такими функціями: управління державною власністю; координація господарської діяльності в масштабах економічних районів; інформаційне, фінансове, техніко-організаційне сприяння міжрегіональній і внутрірегіональній кооперації і комбінуванню виробництва, налагодження оптимальних міжрегіональних і міжгалузевих виробничих зв’язків; підготовка пропозицій щодо виділення державних інвес-

тицій і контроль за ефективністю їх використання; сприяння в рамках економічних районів реалізації загальнонаціональних програм демонополізації та роздержавлення; здійснення контролю за прямим, тобто виробничим, використанням державної власності; аналіз і оцінка результатів діяльності державного сектору; сприяння створенню нових ефективних підприємств і об'єднань; утворення спеціалізованих виробництв, розвиток виробничої і соціальної інфраструктури.

Стосовно регіону, який вписується у рамки адміністративно-територіальних утворень, може виступати дорадчим консультативним органом, до складу якого входили б представники усіх вищезазначених структур. Якщо регіон охоплює кілька адміністративно-територіальних одиниць (областей), доцільно створювати також запропоновані В. Симоненком представництва уряду в цих регіонах та включати їх представників. У контексті даної проблеми має право на вивчення і обговорення ще одна проблема – доцільність формування ряду регіональних (але не обласних) органів деяких центральних органів влади, наприклад, Фонду державного майна, Антимонопольного комітету, Державного інноваційного фонду тощо [12].

Аналіз теоретичних концепцій регіональної політики дозволяє зробити висновок, що поки ще не знайдено універсального теоретичного методу, який зміг би відповісти на питання про шляхи досягнення найбільш ефективних показників в економічному розвитку регіонів та розкрити причини диспропорцій у рівнях їх розвитку. Виходячи з досвіду найбільш розвинутих держав світу, можна стверджувати, що ефективний розвиток держави неможливий без виваженої, детально продуманої регіональної політики. Диверсифікація регіональних теорій повинна стати основною тенденцією формування теоретичної бази регіонального розвитку в Україні.

1. Кузьменко Л.М. Теоретические подходы к формированию региональной промышленной политики // Управление экономикой переходного периода: Сб. науч. тр. – Донецк, 1998. – С. 44.
2. Соціально-економічні дослідження в перехідний період: соціальні аспекти регіональної політики. – Вип. 11. – Львів, 1999. – 35 с.
3. Безсмертний Р. Проблеми трансформації адміністративно-територіального устрою // Муніципальний рух: новий етап розвитку: Матеріали VII Всеукраїнських муніципальних слухань “Муніципальний рух в Україні – 10 років розвитку”, м. Бердянськ, 6-8 вересня. 2001 р. / За заг. ред. М. Пухтинського; Учасн. Муніципальних слухань: Л.М. Кравчук, Ю.І. Єхануров, О.Ю. Кучеренко, В.М. Князев та ін. – К.: Логос, 2002. – С. 210 – 211.
4. Комаров Н. П. Инфраструктура регионов мира. – СПб., 2000. – 347

с. 5. На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів / За ред С. Максименка, І. Студеннікова. – К., 2000. 6. Лендъел М. Інституційний механізм реалізації регіональної політики в країнах Центрально-Східної Європи // Регіональна політика в країнах Європи. Уроки для України. – К., 2000. – С. 62-63. 7. Ларина Н.И., Кисельников А.А. Региональная политика в странах рыночной экономики. – М., 1998 – С. 7. 8. Маршалова А.С. Основы теории регионального воспроизводства: Курс лекций. – М.: Экономика, 1998. – 192 с. 9. Нагребецька І. Слухати, аби почути і зрозуміти: [Міжрегіональні муніципальні слухання, 15-17 вересня в Бердянську] // Уряд. кур'єр. – 2000. – 28 вересня. – С. 8. 10. Региональное развитие: опыт России и Европейского Союза. – М., 2000. – С. 58. 11. Яковенко О. Управління регіоном: збалансування повноважень та відповідальності органів влади // Уряд. кур'єр. – 2000. – 25 жовтня. – С. 4. 12. Симоненко В. Регионы Украины: проблемы развития. – К.: Наук. думка, 1997. – 263 с.

Н. Богданова

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНИХ КАДРІВ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. “Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних цінностей...” – таку високу мету визначає діючий Закон України “Про освіту”. [6] Досягнути її можна лише вдосконалюючи та оновлюючи свої знання протягом усього життя. Ця теза не нова, але останні роки загострили увагу суспільства, і не лише українського, до проблеми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, отже освіти дорослих [1].

На сучасному етапі модернізації управлінської діяльності, в умовах реформ нового часу, виникає потреба у висококваліфікованих та відповідальних кадрах, які володіють комплексом сучасних знань і навичок управлінського менеджменту. В свою чергу, це свідчить про необхідність оволодіння “демократичними процедурами підготовки та реалізації державних рішень на основі інформаційної технології, технології підготовки державних службовців, глобальної технології,